

Tavoite:

Reilu ja kestävä taide- ja kulttuurialan työelämä

Taiteen itseisarvo tulee taata tunnustamalla taiteen arvo riippumattomana taloudellisista tai muista välineellisistä hyötytavoitteista. Rakenteiden on turvattava taiteen vapaus, riippumattomuus ja saavutettavuus sekä korkeatasoinen taidekasvatus ja -koulutus.

Taide- ja kulttuurialan työelämää on kehitettävä elinvoimaiseksi ja turvallisiksi. Ala tarvitsee selkeät pelisäännöt ja toimivat turvaverkot, jotta alan suhdanneherkkyyden luoma riskialtius vähenee, työn tekemisestä tulee kannattavaa ja työntekijöiden yhdenvertaisuus toteutuu. Alan elinvoima, saavutettavuus, monimuotoisuus ja korkea laatu edellyttävät rahoituksen ennakoitavuutta.

Taide- ja kulttuurialan ammattilaisten tulee voida elää työllä, ja sosiaaliturva on kehitettävä aukottomaksi. Työehtojen ja tekijänoikeuksien on taattava tekijöille asianmukainen korvaus työstä ja teosten hyödyntämisestä, ja työttömyysturvan on toimittava saumattomasti ja ennakoitavasti. Ammatti-liitoilla on oltava vahvat edellytykset edunvalvonnan hoitamiseksi: parasta kulttuuri- ja taidepolitiikkaa on se, että alan ammatti-laisten työ on turvattu.

Kulttuuriala on työvoimaintensiivinen: se työllistää Suomessa noin 130 600 henkilöä,

mikä on noin 5 % kaikista työllisistä (Tilastokeskus 2024). Luovien alojen osuus bruttokansan-tuotteesta ylittää paperiteollisuuden, ravintola- ja majoitusalan, maatalouden sekä tekstiiliteollisuuden osuuden. Investoimalla luoviin aloihin tuetaan talouskasvun ohella yhteiskunnallista hyvinvointia ja vakautta.

Taidetta ja kulttuuria tulee rahoittaa julkisin varoin taiteellisen laadun ja merkityksen perusteella ilman vaatimusta osoittaa ulkoisia vaikuttavuuksia. Rahoituspäätösten on jatkossakin perustuttava taiteen asiantuntija-arvioon, ei poliittisiin intresseihin.

Valtion rahoitus-instrumentteihin on kytkettävä vastuullisuus-ehdot: tuettavan toiminnan tulee perustua työsuhteisiin, työlainsäädäntöön ja työehtosopimuksiin sekä ihmisten tekemään työhön tekoälyn sijaan.

Taiteen ja kulttuurin yhdenvertainen saavutettavuus koko maassa tulee turvata varmistamalla taiteilijoiden taloudelliset toimintaedellytykset, kehittämällä taidealan rakenteita ja takaamalla taiteilijoita työllistävien instituutioiden pitkäjänteinen rahoitus. Tämä vahvistaa mahdollisuutta sisällyttää taidekasvatus kasvatukseen ja koulutukseen.

1. Taide- ja kulttuurialan työntekijöiden työehdot kuntoon

Kulttuurialan rakenteiden tulee tukea työhyvinvointia ja riittäviä ansioita.

Itsensätyöllistäjille kollektiivinen neuvotteluoikeus

Itsensätyöllistäjille on taattava mahdollisuus neuvotella asianmukainen korvaus työstään.

Työsuhdeolettama koskemaan itsensätyöllistäjiä

Työsuhteen ja yrittäjyyden välistä rajanvetoa tulee selkiyttää ulottamalla työsuhdeolettama koskemaan itsensätyöllistäjiä.

Perusteettomat määräaikaiset työsuhteet on kiellettävä ja määräaikaishuutoihin liittyvät syrjintäriskit ehkäistävä

Perusteettomat määräaikaiset työsuhteet on kiellettävä lainsäädännössä, ja raskaus- ja perhevapaasyrjinnän mahdollisuus tulee torjua. Nuorten ja ulkomaalais-taustaisten asema on turvattava.

2. Ammattiliiton työkalut ajan tasalle

Ammattiliittojen toimintamahdollisuudet on päivitettävä, jotta työntekijöiden oikeudet voidaan turvata yhdenvertaisesti.

Liitoille kanneoikeus

Ammattiliitoille on säädettävä itsenäinen kanneoikeus työsuhteeseen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvissä asioissa.

Luottamushenkilön tiedonsaantioikeus työopimuslakiin

Luottamushenkilöille (lain tarkoittama luottamusmies) on säädettävä työopimuslaissa tiedonsaantioikeus.

Liitoille pääsy tulorekisteritietoihin

Ammattiliitot on lisättävä laissa tulorekisteritietojen käyttäjien piiriin.

Järjestöehto lainsäädäntöön

Järjestöehdon käyttö on turvattava lainsäädännössä ammattiliittojen neuvottelumahdollisuuden vahvistamiseksi.

Työehtosopimusten yleissitovuus vahvaksi

Yleissitovuus tulee sitoa työnantajapuolen lisäksi myös työntekijöiden järjestäytymisasteeseen. Yleissitovaksi tulisi vahvistaa alalla edustavin ammattiliiton neuvottelema työehtosopimus.

Ammattiliiton jäsenmaksujen verovähennysoikeus takaisin

Ammattiliiton jäsenmaksut ovat tulo- ja eläkehäviömenojen, ja niiden verovähennysoikeus on palautettava.

3. Työttömyysturva kuntoon

Työttömyysturvaa on kehitettävä aukottomaksi poistamalla tulkinnanvaraisuus ja mahdollistamalla osa-aikatyön vastaanottaminen.

Itsensä-työllistäjien työttömyysturva aukottomaksi

Itsensätyöllistäjän oikeus työttömyysturvaan on taattava yrittäjyyden ollessa sivutoimista.

Väärintulkinnat yrittäjäksi tai omassa työssä työllistyväksi estettävä

Työvoimapolitiittisen lausunnon tulee olla ennakoitava, ja väärintulkinnat on ehkäistävä.

Työttömyys-turvan suojaosa palautettava

Soviteltuun työttömyysturvaan on palautettava 300 euron suojaosa.

Yhdistelmä-vakuutusta kehitettävä edelleen

Yhdistelmävakuutus tulee rakentaa vastaamaan niiden tarpeisiin, jotka ovat jääneet ansioturvan ulkopuolelle.

4. Tekijänoikeuslainsäädäntö ajan tasalle

Lainsäädännön on turvattava tekijänoikeudet ja vahvistettava niitä.

Tekoälyä koskeva lainsäädäntö vedenpitäväksi

Teosten ja lähioikeuksien hyödyntämiseen tulee vaatia oikeudenhaltijan lupa.

Yksityisen kopioinnin hyvitys tallennuslaite-pohjaiseksi

Yksityisen kopioinnin hyvitys tulee päivittää tallennuslaite-pohjaiseksi.

Oikeus kollektiiviseen tekoälymallien lisensiointiin

Tekijänoikeus-järjestöille on säädettävä mahdollisuus kollektiiviseen lisensiointiin.

Tekijänoikeus-järjestöjen asiavaltuus tekijänoikeus-lakiin

Tekijänoikeuslakiin on säädettävä tekijänoikeus-järjestöille oikeus ajaa kanteita edustamiensa oikeudenhaltijoiden puolesta.

5. Taiteen ja kulttuurin rahoitus turvattava

Taiteen ja kulttuurin rahoitusta on kehitettävä alan elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Taiteen ja kulttuurin rahoitus riittävälle tasolle

Taiteen ja kulttuurin osuus valtion budjetista on nostettava pitkällä aikavälillä 1 %:iin.

Kulttuuripoliittinen selonteko konkretiaan

Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa tulee seurata ja arvioida.

Kulttuurin julkinen rahoitus kestäväksi

Julkinen rahoitus tulee turvata, ja sen edellytyksenä tulee olla instituutioiden sosiaalinen vastuullisuus.

Suomen elokuvasäätiön rahoitus kestäväälle pohjalle

Suomen elokuvasäätiön rahoitus tulee nostaa pohjoismaiselle tasolle ja sisällyttää valtion talousarvioon.

Ylen rahoitus asianmukaiselle tasolle

Ylen rahoitus on turvattava.

Liikunta- ja kulttuurietu ajan tasalle

Työnantajan työntekijöille tarjoama kulttuurietu tulee nostaa 800 euroon vuodessa.

6. Taidekasvatusta ja -koulutusta kehitettävä

Lasten ja nuorten pääsyä ammattimaisen taideopetuksen pariin on edistettävä.

Taiteen perusopetus kestäväälle pohjalle

Taiteen perusopetukselle, taideaineille ja taidelähtöisille menetelmille on turvattava vahva perusta.

Taiteilijat vastaamaan taideopetuksesta

Taidekasvatus ja -koulutus on järjestettävä ammatti-taiteilijoiden ja taidekasvattajien toteuttamana.

Taidetestaajatoiminta vakiintuneeksi valtion rahoituksella

Taidetestaajat-ohjelma tulee vakiinnuttaa valtion tuella.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme on Suomen suurin taide- ja kulttuurialojen ammattiliitto.

Jäsenemme työskentelevät esittävän taiteen ja elokuvan parissa sekä opiskelevat alaa.

Lisätiedot:

Karoliina Huovila, toiminnanjohtaja
karoliina.huovila@teme.fi

Teme Teatteri- ja media-
työntekijöiden liitto

www.teme.fi